

Vernieuwing migrantenhuisvesting Season

01-2-2022

Vernieuwing migrantenhuisvesting Seasun; een basis voor de toekomst

1 Inleiding

Migrantenhuisvesting is een dikwijls besproken onderwerp. Wegkijken is voor Seasun echter geen optie. Participant zijn van een oplossing is dit wel. De visie van Seasun is dat ondanks toekomstige mogelijkheden in bijvoorbeeld robotisering de behoefte aan arbeidsmigranten zal blijven bestaan. Een gedegen invulling van de huisvesting voor deze medewerkers ziet Seasun als één van haar verantwoordelijkheden.

In dit rapport zal de voorgestelde nieuwbouw van 13 appartementencomplexen in glastuinbouwgebied Willem Annapolder worden behandeld. Deze appartementencomplexen zullen op termijn de huidige bedrijfshuisvesting aan de Kreekweg dienen te vervangen. Tevens zal met de nieuwe bedrijfshuisvesting het aantal bewoners worden opgeschaald richting de 256, hetgeen dichterbij de buurt komt bij de daadwerkelijke behoefte van Seasun. Voor de beschreven plannen is een aanpassing nodig van het huidige Bestemmingsplan. Met dit rapport wordt beoogd om hiervoor de planologische medewerking te verkrijgen.

Deze project-rapportage is in een iets andere vorm al eerder aan het College van B&W voorgelegd (juli 2020). Toen is gezamenlijk geconcludeerd dat er eerst verdere toetsing diende te komen op de gebieden Welstand, Stedenbouw en Landschappelijke inpassing. Afgelopen jaar is het projectplan meerdere malen iteratief aangepast, met als gevolg het bijgevoegde resultaat.

Dit schrijven is als volgt opgebouwd.

Allereerst zal in hoofdstuk 2 kort worden ingegaan over welk bedrijf Seasun precies is. Daarna zal in hoofdstuk 3 een aantal speerpunten worden aangehaald waar Seasun zich in de nabije toekomst op aan het richten is.

Vervolgens zal in hoofdstuk 4 nader worden ingegaan op het ontstaan van en de organisatie van de huidige migrantenhuisvesting op de Kreekweg.

In hoofdstuk 5, tenslotte zal het nieuwbouw-initiatief verder worden uitgewerkt. Ook zal worden gesproken over de urgentie van het initiatief en de fasering van de bouw.

2 Achtergronden

Season is een familiebedrijf, opgericht in 1941 door Cees Gresnigt in Vleuten, Utrecht. In 1975 is het bedrijf overgenomen door zijn zoons Wim en Jan. Omdat het bedrijf in Utrecht plaats moest maken voor grootschalige woningbouw heeft het zich in het jaar 2000 gevestigd in de Willem Annapolder, gemeente Kapelle. De beschikbare ruimte, de klimatologische omstandigheden en de goede proactieve samenwerking met provincie en gemeente waren indertijd doorslaggevend voor deze keuze.

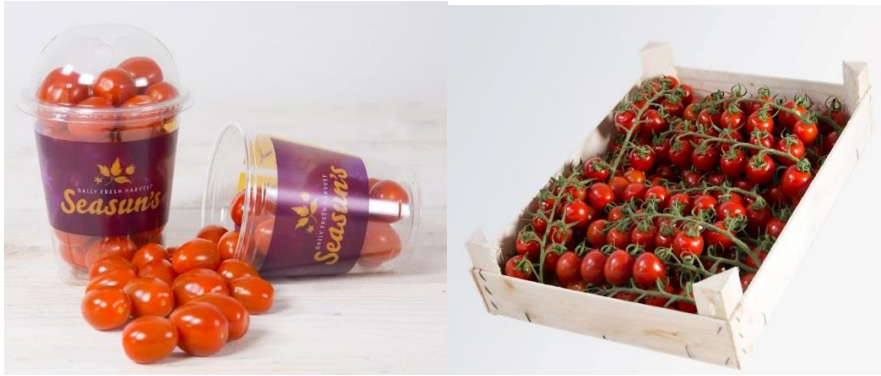
Op het bedrijf worden de glasgroenten tomaten en paprika's in alle soorten en maten geproduceerd, verpakt en afgezet. Inmiddels bestaat Season uit 3 aanliggende glastuinbouwbedrijven en heeft het een kasoppervlak van 63 hectare.

Afbeelding 1: Luchtfoto glastuinbouwgebied Willem Annapolder

De klanten van Season bestaan voornamelijk uit de supermarktketens in binnen- en buitenland. In de loop der jaren heeft Season zich meer en meer ontpopt als ketenpartner van de supermarkten. Dit houdt onder meer in dat er een steeds breder productassortiment wordt geleverd gedurende het gehele jaar. Enkele voorbeelden van de geteelde producten worden in onderstaande afbeelding getoond.

Afbeelding 2: Foto's met geteelde producten van Season

3 Speerpunten Seasun voor de nabije toekomst

Binnen de huidige dynamische omgeving heeft Seasun drie belangrijke speerpunten gedefinieerd. Dit zijn verduurzaming, personeelsvoorziening en verdere automatisering/ robotisering. De eerste twee speerpunten zullen hieronder nader worden uitgediept. Betreffende het derde speerpunt, automatisering en robotisering, wordt in deze rapportage volstaan met de mededeling dat Seasun zich tot doel heeft gesteld om in een periode van 10 jaar de arbeidsbehoefte in piekperiodes terug te dringen naar rond de 400 personen.

3.1 Verduurzaming

De belangrijkste verduurzamingsopdracht die Seasun zich heeft gesteld is die op het gebied van de energievoorziening. In de kassen wordt een grote hoeveelheid warmte gebruikt. Niet alleen om de kassen te verwarmen, maar voornamelijk ook om een groeizaam klimaat voor de planten te realiseren.

Ook maakt Seasun gebruik van elektriciteit. Gewassen worden belicht voor de winterproductie. Producten worden gekoeld voordat ze naar de klanten gaan en er worden grootschalig testen gedaan met elektrische luchtbehandelingssystemen in de kassen. Met deze luchtbehandelingssystemen kan de relatieve vochtigheid in de kas gereguleerd worden zonder dat er warmte in de kas wordt ingebracht.

Daardoor wordt het energieverbruik in de kassen gereduceerd.

Tenslotte wordt er in de kassen grootschalig CO₂ verbruikt. Overdag wordt CO₂ gedoseerd aan de planten. De CO₂ stimuleert de fotosynthese en daarmee kan een productiegroei van 30% gerealiseerd worden.

De warmte die bij Seasun wordt gebruikt betreft restwarmte die voor het merendeel vrijkomt bij de opwekking van elektriciteit in warmte-krachtmotoren (WKK). Hoewel deze toepassing erg milieuvriendelijk is wordt er toch gebruik gemaakt van de fossiele brandstof aardgas. De CO₂ die Seasun gebruikt in de kassen komt vrij na verbranding van aardgas in de warmte-krachtmotoren. Deze verbrandingsgassen, die CO₂ bevatten, worden gereinigd in rookgaskatalysatoren, waarna de CO₂ gedoseerd wordt in de kassen. Op de glastuinbouwbedrijven staan grote tanks gevuld met verwarmingswater, genaamd warmtebuffers (afbeelding 3)

Afbeelding 3: Warmtebuffer met de waterinhoud van twee olympische zwembaden

Warmte is voornamelijk nodig in de nacht en CO₂ kan alleen overdag gedoseerd worden, het liefst bij zonnig weer. Ook is er overdag meer vraag naar elektra. De warmtekrachtmotoren draaien daarom overdag en de warmte die daarbij vrijkomt wordt opgeslagen in warmtebuffers. De warmte kan dan 's nachts worden gebruikt in de kassen.

Dit energiesysteem, waarin gebruik wordt gemaakt van restwarmte uit de warmtekrachtmotoren en waarin CO₂ vanuit de fossiele brandstof aardgas wordt ingezet als groeiverbeteraar in de kassen, zal de komende jaren nauwkeurig onder de loep worden genomen. De spagaat die Season hierin ondervindt is dat aan de ene zijde de toegepaste hoeveelheid fossiele brandstof sterk gereduceerd moet worden, maar aan de andere bevat de toegepaste fossiele brandstof juist CO₂ die effectief kan worden toegepast in de teelt.

Oplossingsrichtingen waar Season nu of in de nabije toekomst onderzoek naar doet zijn onder andere:

- Restwarmte (en CO₂) vanuit het Sloegebied, waarbij ook gekeken wordt dat de restwarmte ook daadwerkelijk “duurzame” restwarmte is. Hiermee wordt bedoeld dat het restwarmte betreft uit duurzame bronnen en/ of restwarmte uit processen waarvoor de komende tientallen jaren niet zomaar een alternatief proces voorhanden is; Hier is al in een eerder stadium onderzoek naar gedaan, maar de plannen vanuit het Sloegebied om een CO₂-leiding door Zuid-Beveland aan te leggen biedt extra perspectief;
- Restwarmte (en CO₂) vanuit de Smokkelhoek, waarbij ook gekeken wordt dat de restwarmte ook daadwerkelijk “duurzame” restwarmte is. Hiermee wordt bedoeld dat het restwarmte betreft uit duurzame bronnen en/ of restwarmte uit processen waarvoor de komende tientallen jaren niet zomaar een alternatief proces voorhanden is. Een eerste scan laat zien dat de

beschikbare warmte slechts een deel van de warmte/ CO₂-vraag van Seasun kan oplossen;

- Elektrificatie; voorbeelden hiervan zijn toepassing van elektrische boilers die in de warmtebuffers geplaatst worden, verdere toepassing van luchtbehandelingskasten in combinatie met warmtepompen en toepassing Ledverlichting in de kassen;
- Thermische Energie uit oppervlaktewater (TEO) in combinatie Warmte-Koude opslag in de bodem (WKO), waarbij vermeld dient te worden dat de WKO-capaciteit in en rondom de Willem Annapolder beperkt is.
- Waterstof in combinatie met brandstofcellen;
- Onderzoek naar duurzame CO₂-bronnen;

Seasun zal in haar onderzoek korte lijnen houden met de andere glastuinbouwgebieden binnen het glastuinbouwcluster Zeeland, maar ook binnen het glastuinbouwcluster Nederland. Zo kunnen bijvoorbeeld innovatieve duurzame teelttechnieken een ander licht op het verduurzamingsvraagstuk werpen.

3.2 Personeelsvoorziening

Een tweede speerpunt van Seasun is haar personeelsvoorziening.

Seasun is op dit moment één van de grootste werkgevers in de gemeente Kapelle. Seasun heeft in haar basis een personeelsbehoefte van circa 250 personen en in de piekperiode van april tot en met september van rond de 540 personen, waarvan er circa 40 personen op kantoor werken.

Bij verreweg de meeste glasgroente tuinbouwbedrijven wordt het verpakken en de afzet van de producten uitgevoerd en georganiseerd in de regio Rotterdam/ Westland. De glastuinbouwbedrijven zelf zijn dan veelal gespecialiseerd in één product. De strategie van Seasun is anders en is erop gericht om de drie activiteiten (telen/ verpakken/ afzet) onder 1 dak uit te oefenen. Deze strategie neemt onder andere met zich mee dat Seasun een relatief grote groep hoogopgeleid personeel in dienst heeft. Te denken valt onder andere aan logistieke medewerkers, kwaliteitsmanagers, ICT-ers, technici, verkopers, marketeers en verpakkingsdeskundigen.

Een groot gedeelte van de werkzaamheden in de kassen en in de verpakkingshallen wordt uitgevoerd door arbeidsmigranten. Het is de afgelopen jaren nagenoeg onmogelijk gebleken om voor deze werkzaamheden gemotiveerde mensen uit de omgeving te werven.

Het is Seasun wel gelukt om onderdeel te worden van de lokale samenleving, ondanks het feit dat Seasun is gevestigd in een afgezonderde polder. In de afgelopen jaren hebben er inmiddels honderden scholieren en studenten bij Seasun gewerkt in de vorm van een bijbaan. Enkelen van deze scholieren heeft Seasun aan zich weten te binden door onder andere het bieden van goede doorgroeimogelijkheden binnen het bedrijf.

Rond 2008 werd het Seasun duidelijk dat er steeds meer problemen kwamen met de huisvesting van arbeidsmigranten. Dit resulteerde er ook in dat het moeilijker werd om gemotiveerde personeelsleden binnen het bedrijf te krijgen.

Seasun heeft indertijd daarom het idee bij gemeente Kapelle aangekaart om een bedrijfshuisvestingsproject binnen het glastuinbouwgebied Willem Annapolder van de grond te krijgen. Door de actieve betrokkenheid van de gemeente Kapelle is het in 2011 uiteindelijk gelukt om een provinciale pilot op te zetten voor maximaal 150 verblijfplaatsen voor arbeidsmigranten.

In het volgende hoofdstuk zal verder worden ingezoomd op de deze migrantenhuisvesting.

4 Huidige migrantenhuisvesting Season

4.1 Inleiding

Voordat het initiatief zal worden besproken voor vernieuwing van de migrantenhuisvesting binnen het glastuinbouwgebied, zal in dit hoofdstuk eerst de huidige migrantenhuisvesting worden behandeld. Onderstaand is een drietal foto's van de huidige migrantenhuisvesting ter illustratie weergegeven.

Afbeelding 4: Foto's ter illustratie van de huidige migrantenhuisvesting van Season

4.2 Huidige migrantenhuisvesting; proefproject

Op 15 maart 2011 heeft het huidige bedrijfshuisvestingsproject op de Kreekweg haar deuren geopend. In bijlage 01 is het persbericht van de opening bijgevoegd. In dit bericht wordt helder aangegeven welke (organisatorische) uitgangspunten ten grondslag liggen aan de huisvesting. Deze uitgangspunten worden verder in de volgende paragraaf genoemd.

Het huidige "tijdelijke" complex heeft een capaciteit van 110 personen en is in 2011 onder een voorlopige bestemming voor een periode van 5 jaar geplaatst. Season en gemeente Kapelle zijn toen der tijd een overeenkomst aangegaan met als doel om uit te zoeken of dit proefproject van vijf jaar een oplossing kan bieden voor de problematiek met de migrantenhuisvesting.

Betreffende problematiek met migrantenhuisvesting wordt in betreffende overeenkomst als volgt benoemd:

“ (..)

In aanmerking nemende dat:

- de huisvesting van arbeidsmigranten op dit moment op verschillende wijzen plaatsvindt, te weten in pension, hotels, woningen, caravans, zomerhuisjes enz.;
- deze vorm van huisvesting aanleiding kan geven tot:
 - o ruimtelijke ongewenste situaties;
 - o onveilige vormen van huisvesting;
 - o overlast c.q. problemen in de woonomgeving;
 - o soms schrijnende huisvestingssituaties;etc. etc.
- er groot belang wordt gehecht aan een goede, veilige en planologisch gezien verantwoorde huisvesting van arbeidsmigranten

(...)

”

Om de proef in goede banen te leiden is er door Season een projectplan opgesteld waarin gedetailleerd staat beschreven hoe de bedrijfshuisvesting opgezet en georganiseerd zou worden. Vervolgens zijn in de eerste 3 jaar van de proefperiode driemaandelijks evaluatiemomenten geweest. Eind 2013 is in gezamenlijkheid geconcludeerd dat de proef geslaagd was. Besloten is toen om de voorlopige bestemming Agrarisch-Logies te wijzigen. In 2015 het Bestemmingplan Buitengebied Kapelle aangepast. Er is toen een definitieve bestemming Agrarisch-Logies gekomen voor de vestiging van maximaal 150 migranten werkzaam bij Season.

Aangezien de migrantenhuisvesting Season is gestart als proefproject met een voorlopige bestemming voor 5 jaar was permanente nieuwbouw te risicovol. Tijdens het planologische traject voor de invulling van de migrantenhuisvesting rond 2010 kwam een tijdelijk bejaardencentrum in de vorm van woonunits beschikbaar op de markt. Dit tijdelijke bejaardencentrum met een capaciteit van 110 personen is toen in overleg met de gemeente in de Willem Annapolder geplaatst, volledig “gestript” en volgens de op dat moment nieuwste inzichten (mede op het gebied van brandveiligheid) weer volledig opnieuw opgebouwd en ingericht. Met dit project waarvoor aanzienlijke, maar beheersbare investeringskosten zijn gemaakt, is Season in 2011 de proefperiode ingegaan.

In de periode 2015-2018 heeft Season nog wel plannen gehad om uit te breiden naar de 150 personen, maar telkens zijn deze plannen in de lade beland voornamelijk omdat de bouw en operationele opzet van het laatst gebouwde kassencomplex veel tijd en energie vergde.

Tussentijds werd de urgentie voor degelijke huisvesting bij Season er echter niet kleiner op.

4.3 Huidige migrantenhuisvesting; belangrijke vertrekpunten en karakteristieken

In deze paragraaf zullen de belangrijkste uitgangspunten en karakteristieken worden besproken van de migrantenhuisvesting zoals deze nu op de Kreekweg staat. Het geprojecteerde nieuwbouwcomplex zal grotendeels organisatorisch dezelfde karakteristieken hebben, omdat zich deze eenvoudigweg hebben bewezen. Aanvullende punten zullen worden besproken in paragraaf 5.3.2.

Zelfstandige wooneenheden

De basis van de huisvesting bestaat uit zelfstandige wooneenheden voor twee personen met zoveel mogelijk eigen voorzieningen. Denk hierbij aan een aparte

keuken, een aparte douche-wasruimte en een separate woonkamer. Het uitgangspunt is dat gezamenlijke voorzieningen aanvullend zijn, maar niet benodigd. Voor 2 personen in een wooneenheid is bewust gekozen. Bij Season zijn veel koppels werkzaam. Volledig zelfstandige wooneenheden voor 1 persoon zijn qua ruimtegebruik te duur. De beheerder van het complex faciliteert indien nodig bij de verdeling van de kamers, maar in het algemeen levert dit geen problemen op.

Bewoners werkzaam bij Season

De bewoners van de migrantenhuysvesting werken bij Season. Dit is in 2010 niet alleen door gemeente Kapelle als eis gesteld, maar was ook één van de pijlers om rust te kunnen garanderen in het complex. Aangezien alle bewoners bij Season werken, ontstaat er sneller een bepaalde sociale cohesie en sociale controle in het complex. De ervaring leert inmiddels dat hierdoor minder incidenten plaatsvinden.

Minimalisering van verkeersbewegingen en maximale arbeidsflexibiliteit;

Season kent verschillende bedrijfsonderdelen die allen dikwijls variërende begin- en eindtijden hebben. Bij een decentrale huisvesting over meerdere woningen binnen en buiten Zeeland is het dan ook een onmogelijke taak om exact het transport af te stemmen op een bepaald bedrijfsonderdeel. Decentrale huisvesting leidt er dan ook toe dat:

- er extra dient te worden gereden met auto's en busjes om het personeel van en naar de woning(en) te brengen en te halen;
- er personeel moet wachten totdat het personeel van andere bedrijfsonderdelen klaar is met werk. Dit wordt door het personeel als onprettig ervaren.

Door centrale bedrijfshuisvesting binnen het glastuinbouwgebied kan het personeel met de fiets of lopend naar het werk. Zij "winnen" hier al snel anderhalf uur per dag aan extra vrije tijd mee.

Voor het bedrijf Season is het op deze wijze met centrale bedrijfshuisvesting eenvoudiger om meer arbeidsflexibiliteit in te bouwen.

Bewoners die in de migrantenhuysvesting op de Kreekweg wonen zijn niet gericht op lokale integratie

De bewoners van de migrantenhuysvesting Season zijn hier primair om geld te verdienen voor de opbouw van de toekomst in hun land. Zij zijn niet uit op lokale integratie. Slechts een fractie van de bewoners, enkele procenten, wil uiteindelijk mogelijk zijn of haar toekomst opbouwen in Nederland. Season helpt deze medewerkers met het vinden van een woning bijvoorbeeld van een wooncoöperatie. Wat opmerkelijk is, is dat de bewoners van de huisvesting op de Kreekweg geheel niet het idee hebben dat zij geïsoleerd leven in een glastuinbouwgebied. Niet alleen ontstaat er binnen het complex een soort gemeenschap. Het blijkt bovendien dat bijna alle bewoners een heel breed vrienden (en familie-)netwerk hebben dat zich breder uitstrekt dan Zeeland. Tijdens weekenden wordt eropuit getrokken naar vrienden in bijvoorbeeld Antwerpen en Rotterdam.

Beheerder

In het migrantencomplex woont een beheerder. De beheerder staat tussen de bewoners en de directie van Season. Een belangrijke taak van de beheerder is het bewaren van rust in het complex. Daarnaast voorziet de beheerder de bewoners

van informatie en neemt hij klachten op. Daarvoor heeft hij wekelijks een spreekuur, maar weten bewoners hem tussentijds indien nodig ook te bereiken.

Bewonersregistratie

Hoewel het grootste gedeelte van de bewoners geruimere tijd in het huisvestingscomplex wonen, is er een gedeelte van de bewoners dat zich kortere tijd bij Season werkt en in het complex woont. Er is een continue registratie van welke bewoner waar woont. Mede hierdoor wordt voorkomen dat er personen in de anonimiteit in het complex wonen.

Voorzieningen

Voorzieningen die binnen het complex aangeboden worden zijn satelliettelevisie, breedbandinternet via glasvezel, een recreatieruimte en een sportveld. Daarnaast hebben de beheerder en een kantoormedewerker van Season een faciliterende rol richting de bewoners. Hierbij kan gedacht worden aan het doorgeven van leuke "uitjes" in Zeeland, maar ook aan bijvoorbeeld hulp bij het invullen van formulieren naar overheidsinstanties. Ook worden er taalcursussen aangeboden voor geïnteresseerde bewoners. Vermeld dient te worden dat de beschikbaarheid van onbeperkt internet als veruit het belangrijkste wordt ervaren.

Extern beveiligingsbedrijf

De migrantenhuisvesting wordt op willekeurige tijdstippen bezocht en gecontroleerd door een extern beveiligingsbedrijf in opdracht van Season. Dit bedrijf rapporteert vervolgens in het geval van onregelmatigheden.

Externe onafhankelijke vertrouwenspersoon

Te allen tijde dient te worden voorkomen dat er, in welke vorm dan ook, sociale onveiligheid ontstaat bij één of meerdere bewoners. Veelal zullen dit onschuldige incidenten zijn die eenvoudigweg opgelost kunnen worden door de beheerder. Er mag echter niets uitgesloten worden. Voor deze reden is er een externe vakkundige vertrouwenspersoon voor de bewoners beschikbaar. Daar waar nodig zal de vertrouwenspersoon, met of zonder overleg met de directie van Season, actie ondernemen. De extern vakkundige vertrouwenspersoon schakelt, indien nodig, ook zelf externe tolken in.

Uitzendbureaus regelen het personeel, Season de huisvesting

Het is Season er alles aan gelegen om gemotiveerde mensen op haar bedrijf te krijgen en ook voor het bedrijf te behouden. Het werven van gemotiveerde arbeidsmigranten is een vak apart en laat Season dan ook over aan gespecialiseerde uitzendbureaus. Season werkt consequent met een beperkt aantal geselecteerde uitzendbureaus. Op het gebied van de huisvesting is Season proactiever. Op het moment dat de huisvesting op orde is op zowel kwalitatief als wel financieel gebied, behoud je gemotiveerde medewerkers. Daarnaast is een belangrijke reden waarom Season zich met migrantenhuisvesting bezighoudt de schaarste van de huisvesting.

5 Migranten huisvesting voorgestelde initiatief

5.1 Voorgestelde initiatief

In dit hoofdstuk zal het initiatief worden besproken om gefaseerd van de huidige migrantenhuishuizing van 110 personen naar de nieuwe definitieve vorm van huishuizing te gaan met een capaciteit van 256 personen. Belangrijke redenen voor het ontwikkelen van dit initiatief zijn:

- de overtuiging dat door middel van het aanbieden van nieuwe hoogwaardige bedrijfshuizing Season ook in de toekomst aan gemotiveerde mensen kan komen en voor langere tijd aan zich kan binden;
- dat de personeelsbehoefte van Season de laatste jaren is vergroot als gevolg van uitbreiding en als gevolg van intensievere klantwensen;
- dat het beheer technisch voor Season steeds moeilijker wordt om goede huishuizing te regelen binnen een acceptabele straal rond het bedrijf. Season dient zich steeds meer te richten op woningen binnen woonkernen, omdat er geen andere opties voor handen zijn;
- dat het huidige wooncomplex een keer vervangen zal moeten worden.

Het voorgenomen initiatief wordt in onderstaande foto in het kort geïllustreerd.

Dit hoofdstuk is verder als volgt opgebouwd. Allereerst zal de behoefte en invulling van arbeidsmigranten worden besproken. Daarna zal worden ingegaan op de urgentie van het project. In paragraaf 5.4 zal het project zelf worden uitgewerkt.

5.2 Behoeftte en invulling

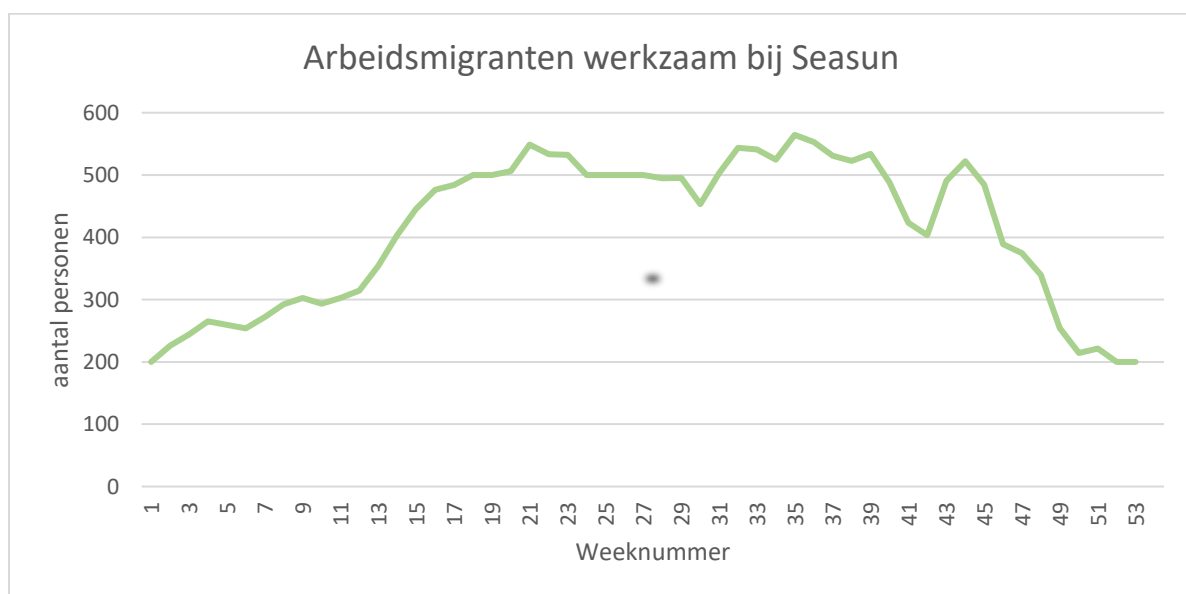
Behoeftte

In 2009 werkten er bij Season ongeveer 300 arbeidsmigranten. In 2019 waren dit er in de piekperiode rond de 550. De van belang zijnde redenen voor de vergroting van deze personeelsvraag zijn:

- Het in bedrijf komen van het glastuinbouwbedrijf met belichting medio 2016, waardoor het mogelijk is geworden om het jaarrond producten te leveren;
- De verdere verticale integratie die Season met haar afnemers heeft doorgevoerd, waardoor er bij Season veel meer al op distributiecentrum- en winkelniveau wordt verpakt en belevend. Arbeid die eerder nog in andere schakels werd uitgevoerd wordt nu bij Season uitgevoerd;
- De wijziging van het productenpakket van Season. Season is zich de afgelopen jaren meer gaan toeleggen op de specialere fijnere tomaatsoorten. De teelt in de kassen en het verpakken hiervan is aanmerkelijk arbeidsintensiever.

Season heeft zich wel tot doel gesteld om het aantal arbeidsmigranten dat werkzaam is in 2021 te beperken tot 500 en deze basis van 500 breder in tijd te maken met als doel om langduriger mensen vast te houden. Goede huisvesting is hierin van doorslaggevende betekenis.

In onderstaande tabel is de personeelsbehoefte weergegeven per week in het jaar 2019. De seizoensinvloed is duidelijk zichtbaar.

Grafiek 1: Arbeidsmigranten werkzaam bij Season in 2019

Een paar bijzonderheden zijn uit de grafiek op te maken:

- Er is een "breed" seizoen van de periode week 11 tot en met week 48;
- Dit seizoen lift mee met de daglengte zoals gebruikelijk in de land- en tuinbouw
- Vanaf week 49 zijn de teeltwisseling van de gangbare teelten voorbij en gaat het grootste gedeelte van de arbeidsmigranten naar huis
- Het minimum aan personeelsvraag ligt op circa 210. Dit hoge minimum wordt gedeeltelijk bepaald door de kas met belichting waar ook in de winter wordt geproduceerd.

Invulling

Op dit moment wordt zoals eerder besproken invulling gegeven aan de personeelsbehoefte door arbeidsmigranten. Voor deze arbeidsmigranten organiseert Season zo veel mogelijk zelf de huisvesting of Season houdt een vinger aan de pols betreffende de kwaliteit van de huisvesting. Alle door Season gebruikte huisvestingslocaties zijn zogenoemd SNF gecertificeerd. In het geval dat Season een vinger aan de pols houdt organiseren uitzendbureaus de huisvesting, omdat bijvoorbeeld Season zelf geen huisvestingscapaciteit heeft of omdat het invulling betreft van korte arbeidspieken. Season werkt voor haar personeelsbehoefte samen met vier geselecteerde uitzendbureaus. Daarnaast heeft Season zich tot doel gesteld om waar mogelijk en naar wederzijdse wens personeelsleden die al wat langer bij Season werkzaam zijn, in eigen dienst te nemen.

De huisvesting van de migranten werkzaam bij Season vindt grotendeels plaats binnen de regio Zuid-Beveland. In onderstaande tabel wordt de migrantenhuisvesting van Season geografisch gezien globaal weergegeven.

Huisvestingslocatie/ regio	Aantal personeelsleden
Huisvesting Season Kreekweg	110
Gemeenten Bevelanden (excl. Goes)	180
Goes	140
Walcheren	0
Noord-Brabant	70
Totaal	500

Tabel 1: Migrantenhuisvesting Season naar locatie/regio → opname mei 2021

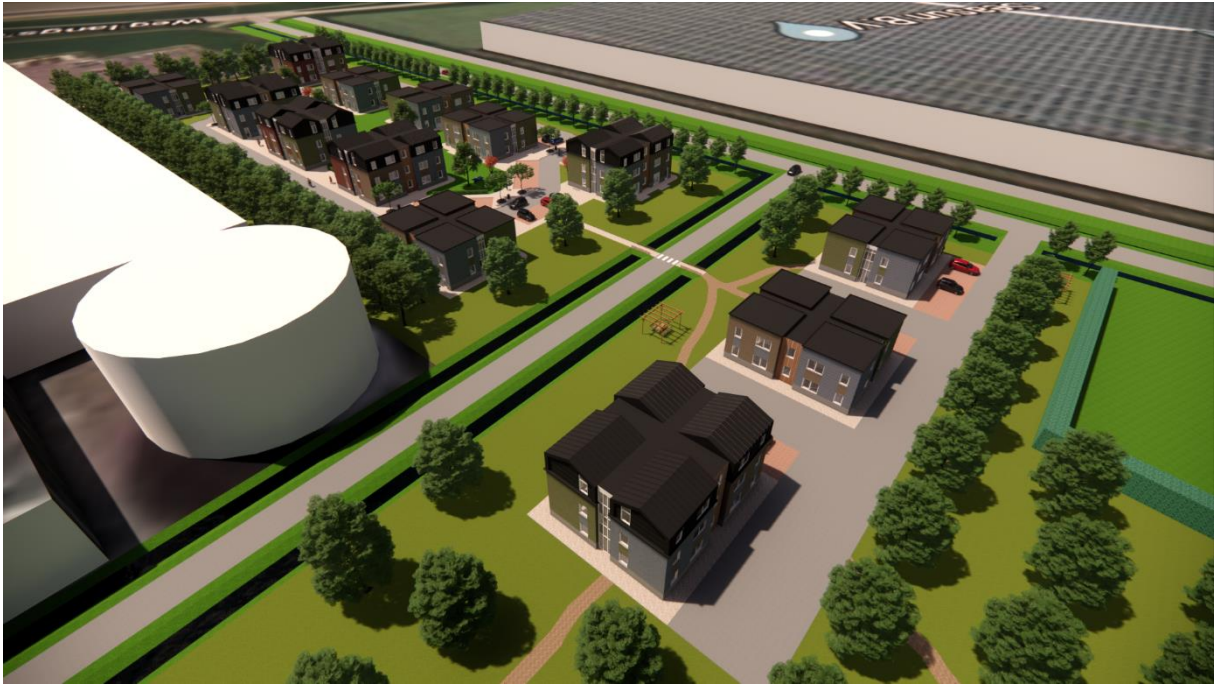
Het doel van de nieuwe migrantenhuisvesting op de Kreekweg is in eerste instantie om afscheid te kunnen nemen van de meer decentrale woningen in de gemeenten van Zuid-Beveland. In overleg met de deze gemeenten kunnen betreffende decentrale woningen weer toegevoegd worden aan de woningvoorraad.

5.3 Het initiatief; meer uitgewerkt

In deze paragraaf zal de geprojecteerde huisvesting met een capaciteit van 256 personeelsleden meer in detail worden besproken. Allereerst zal in paragraaf 5.3.1 de "hardware" worden besproken. Daarna zal in 5.3.2 ingegaan worden op de "software", ofwel de organisatie van de accommodatie.

5.3.1 De accommodatie

In onderstaande afbeelding wordt de beoogde totaalsituatie van de accommodatie weergegeven. In bijlage 2 wordt een uitgebreidere sfeerimpressie van de het project weergegeven.

Afbeelding 5: 3-D impressie totaaloverzicht beoogde huisvestingscomplex

Het project bestaat uit dertien appartementencomplexen. Zeven zijn 2-laags en zes zijn 3-laags.

Op elke woonlaag bevinden zich vier appartementen, ieder voor twee personen. Een voorbeeld van een bouwlaag, de derde verdieping, is zichtbaar gemaakt in onderstaande afbeelding.

op termijn de benodigde warmte te voorzien door middel van een centrale warmtepomp.

De appartementen zullen, net als de huidige woonunits, worden voorzien van gasvezel voor onbeperkt breedbandinternet. Ook zullen centrale antenne-schotels worden geplaatst voor de ontvangst van televisie uit diverse landen waar de bewoners vandaan komen.

In het ontwerp blijft ruime parkeergelegenheid aanwezig, omdat de ervaring leert dat de meeste personeelsleden er tijdens vrije dagen op uit willen trekken, ook buiten de regio.

Tussen de appartementencomplexen is ruimte gereserveerd voor meerdere pergola's met barbecue-plaatsen. De huidige bewoners van de migrantenhuisvesting op de Kreekweg hebben deze wens tijdens het opstellen van de diverse concept-ontwerpen neergelegd.

5.3.2 De organisatie van de accommodatie

In deze paragraaf zal worden ingezoomd op de organisatie van de accommodatie. Deze paragraaf is een aanvulling op paragraaf 4.3, waarin de huidige organisatie van de migrantenhuisvesting in het glastuinbouwgebied is besproken.

Seasun als goed huisvader

Voordat de organisatie van de accommodatie wordt behandeld, is het evident om te onderkennen dat het aspect van de afhankelijkheidsrelatie van arbeidsmigrant richting werkgever (c.q. uitzendbureau) niet onbesproken kan blijven.

Hoewel dit punt al in paragraaf 4.3 is besproken kan het belang niet genoeg naar voren worden gebracht.

Het is daarbij belangrijk om te blijven bezien wat het doel van de werknemers is die in het appartementencomplex op de Kreekweg komen te wonen en wat het doel van de werkgever Seasun is.

Normaliter is het zo dat de bewoners van de migrantenhuisvesting op de Kreekweg komen voor de duur van een teeltseizoen. Het teeltseizoen duurt, zoals uit grafiek 1 is op te maken, vrijwel het gehele jaar. Een deel van de arbeidsmigranten komt zelfs voor meerdere jaren terug.

Een deel van de personeelsleden heeft het echter na een paar dagen of weken wel gezien. Het werk is niet wat hij of zij ervan verwacht hebben en vertrekt. In overleg wordt de accommodatie nog even gebruikt tot het moment zij weer andere huisvesting hebben gevonden of tot het moment dat zij transport naar hun thuisland hebben kunnen organiseren.

De arbeidsmigranten woonachtig op de Kreekweg hebben echter een gezamenlijke hoofdmotivatie. Zij zijn hier voor het verdienen van geld voor het opbouwen van een toekomst in hun eigen land. Na een paar jaar is er bijvoorbeeld voldoende geld verdiend om een huis in eigen land te bouwen, of om het bedrijf van hun ouders over te nemen.

Het hoofddoel van Seasun is het verkrijgen en behouden van gemotiveerd personeel. Daarbij hanteert Seasun vanzelfsprekend minimaal de eisen die gesteld worden vanuit de cao. Daarnaast streeft Seasun ernaar om personeel normale werkweken te laten maken, ondanks dat er bij Seasun sprake is van seizoengebondenheid.

Elke ruis tussen het doel van Season en het doel van de personeelsleden van Season probeert Season nu juist met deze nieuwe migrantenhuysvesting weg te nemen. Met ruis doelt Season onder andere op tussenschakels die geld proberen te verdienen aan huysvesting. Dit kan leiden tot hogere woonkosten voor de migranten, maar ook tot onfatsoenlijke woonomstandigheden zonder enig comfort.

Met betrekking tot comfort bevroagt Season geregeld de bewoners van haar huysvesting. Onder andere blijkt daaruit dat het gros geen toenadering zoekt met de directe omgeving. Zij zijn meer gericht op hun medebewoners, vrienden uit hun thuisland (Internet is belangrijk) en kennissen binnen en buiten Zeeland. Season heeft er met het laatst gebouwde kassencomplex (2016) voor gezorgd dat er ook in de winter productie is en daarmee ook over het gehele jaar een personeelsbehoefte. Daarmee is een basis-arbeidsfilm over het geheel jaar bewerkstelligd. Ook in januari heeft Season nog een minimale behoefte van circa 210 arbeidsmigrantten. Hierdoor wordt het mogelijk om robuust en duurzaam te investeren in huysvesting.

Daarnaast heeft Season er bewust voor gekozen om met een paar geselecteerde uitzendbureaus te werken. Jaarlijks wordt met behulp van diverse criteria getoetst hoe het functioneren is van betreffende uitzendbureaus. Voorbeelden van te toetsen criteria zijn de huysvestingskosten (in relatie ook tot comfort) waar arbeidsmigrantten mee te maken krijgen, maar ook de betalingsdiscipline van de uitzendbureaus richting de medewerkers.

Deze paragraaf eindigt met de expliciete vraag wat Season te winnen en te verliezen heeft op het moment dat er in het nieuwe appartementencomplex op de Kreekweg in welke vorm dan ook sprake zou zijn van "uitbuiting". De eerste analyse van Season is dat zij nu juist met deze centrale nieuwe huysvesting beoogt om arbeidsmigrantten die mogelijk als "kwetsbaar" gezien worden in de spotlights te zetten.

Geluiden gaan op om huysvesting van arbeidsmigrantten uit de invloedssfeer van werkgevers weg te halen. Het inzicht van Season hierin is dat de bewoners van de appartementen juist aangeven het gewenst te vinden om dicht bij het werk te wonen. Indien de wens er is om vanuit een woningcoöperatie, vanuit de gemeente of een andere entiteit mee te investeren in dit project, staat Season hier voor open. Het doel blijft hetzelfde; lage huysvestingskosten in combinatie met een hoog wooncomfort en een zo nodig een hoge flexibiliteit.

Uitbreiding van de functionaliteit zelfstandige wooneenheden

Ten opzichte van de huidige "tijdelijke" woonunits zullen de nieuwe appartementen niet alleen mooier en robuuster zijn. Ze zijn ook groter, waardoor meer privacy ontstaat. Er zijn twee aparte slaapruintes opgenomen. Zoals al eerder vermeld wonen er in elke wooneenheid maximaal twee personen met volledig alle voorzieningen. In een substantieel aantal gevallen wonen er in de wooneenheden koppels, die hier gezamenlijk heenkomen om in een paar jaar hun toekomst bij elkaar te verdienen. Door toepassing van aparte slaapkamers kan iedere bewoner, indien gewenst toch zijn of haar privacy borgen. Er is sprake van een kleine slaapkamer en een wat grotere slaapkamer.

Bredere rol van de beheerder

In de nieuwe situatie zal de beheerder een bredere rol krijgen dan dat hij nu heeft. De precieze invulling van deze bredere rol is nog niet bekend.

5.4 Landschappelijke inpassing

Een belangrijk aandachtspunt bij de planontwikkeling van initiatieven binnen het glastuinbouwgebied Willem Annapolder is de landschappelijke inpassing. Al vanaf 2003 laat Season zich dit gebied ondersteunen door Stichting Landschap Zeeland (SLZ). Zowel het ontwerp van nieuwe landschapselementen als wel het onderhoud en beheer van de huidige beplanting wordt aan deze partij overgelaten. Onderstaand treft u een laatste inrichtingsschets van het gebied aan opgesteld door de SLZ.

Afbeelding 7; Inrichtingsschets landschappelijk inpassing glastuinbouwgebied Willem Annapolder

Jaarlijks wordt geëvalueerd hoe de beplanting zich ontwikkelt. Zo is recentelijk geconstateerd dat als gevolg van twee zeer droge zomers de beplanting om het nieuw geplaatste glastuinbouwbedrijf het zwaar heeft gehad. Dit jaar zal verdere groei moeten laten zien. Waar nodig zal in overleg worden bijgeplant.

In 2011 is door SLZ al een beplantingsplan opgesteld rondom de huisvesting. Op dat moment is gedeeltelijk bewust gekozen voor snel opgroeiende beplanting mede om de "tijdelijke" woonunits zo snel mogelijk te onttrekken aan het gezichtsveld. Na de bouw van het laatste glastuinbouwbedrijf is deze gedachtegang komen te vervallen.

De SLZ heeft als verdere voorbereiding voor dit project opdracht gekregen om een landschappelijk inpassingsplan gericht op de vernieuwing van de migrantenhuysvesting op te stellen. Dit plan treft u als bijlage 3 aan bij dit rapport. Onderdeel van dit plan is ook de hoogstam-boomgaard in het midden van het glastuinbouwgebied

Onderstaand treft u een tweetal afbeeldingen; links van de hoogstamboomgaard zoals deze er nu bijligt en rechts van de beplanting ter plaatse van het laatst gebouwde bedrijf.

Afbeelding 8: Beplantingen in glastuinbouwgebied Willem Annapolder

5.5. Urgentie en fasering

Urgentie

Seasun heeft de overtuiging dat het een onjuiste strategie is om de kop in het zand te steken en een "laissez faire"- strategie te hanteren op gebied van de migrantenhuysvesting. Migrantten zullen in de Nederlandse economie hard nodig blijven.

Dat gezegd hebbende is er de breed gedragen conclusie dat er op dit moment eenvoudigweg te weinig kwalitatief goede woningen zijn voor arbeidsmigrantten in de regio Bevelanden. Dit terwijl Seasun een eigen definieerbare arbeidsbehoefte (paragraaf 5.2) heeft die zij zelf kwalitatief hoogwaardig wil invullen.

Seasun koopt momenteel, waar mogelijk, woningen op onder andere in dorpskernen van de gemeenten in de Bevelanden. Dit met tegenzin want Seasun heeft de overtuiging dat hier de komende tijd in welke vorm dan ook weerstand tegen gaat komen.

Seasun heeft in 2011 samen met gemeente Kapelle een pilot uitgevoerd met migrantenhuysvesting in het glastuinbouwgebied Willem Annapolder. In 2013 is geconcludeerd dat deze pilot succesvol was. Als gevolg daarvan is de tijdelijke huysvestingsbestemming in 2015 omgezet in een definitieve huysvestings-bestemming. De eerder besproken vergroting van de personeelsbehoefte van Seasun, de "tijdelijkheid" van de huidige migrantenhuysvesting en het vizier richting de toekomst zijn onderliggende redenen om nu een vervolg te geven aan het initiatief dat in 2011 is opgestart.

Seasun wil dan hierbij ook met nadrukkelijke urgentie vragen om planologische medewerking voor deze in de ogen van Seasun kwalitatief hoogwaardige huisvesting, die uiteraard minimaal voldoet aan de normeringen en richtlijnen die bijvoorbeeld gesteld worden door Stichting Normering Flexwonen.

Voor dit initiatief zal een aanpassing van het huidige bestemmingsplan nodig zijn. Zo is in het huidige bestemmingsplan een maximaal aantal bewoners voorzien van 150 en niet de benodigde 256 slaapplekken.

Daarnaast is er een maximale bouwhoogte voorgeschreven van maximaal 3 meter voor de huisvesting. Daarbij is het van belang om de achtergrond van deze bepaling te achterhalen. De 3 meter bouwhoogte is in 2010 in het bestemmingsplan opgenomen om af te zekeren dat er tijdens de pilot geen "containers" gestapeld zouden gaan worden. Bij de herziening van het bestemmingsplan is de bepaling van de 3 meter bouwhoogte blijven staan, omdat het huidige bouwplan daar eenvoudig weg aan voldoet.

De voorgestelde appartementencomplexen zijn drie-laags en hebben een bouwhoogte van circa 10 meter.

Fasering

Het ligt in de bedoeling om het project in twee fasen op te splitsen, zoals zichtbaar is in onderstaande foto. Een belangrijk doel van deze opsplitsing is om zo snel mogelijk op de maximale bewoningscapaciteit te kunnen zijn. Daarnaast ontstaat door deze fasering de mogelijkheid om de huidige huisvesting enigszins uit te faseren. Voor het comfort van de bewoners zijn vorig jaar alle doucheruimtes gerenoveerd. Vorig jaar zijn de screens vernieuwd en is het complex voorzien van Ledverlichting. Het is onwenselijk om deze comfort-investering te vernietigen. Voor de verdere duidelijkheid. Pas bij fase twee zal de huidige migrantenhuisvesting komen te vervallen.

Afbeelding 9: Migrantenhuisvesting Kreekweg, illustratie van de twee bouwfasen.

De voorgestelde bouwplanning is om met fase 1 aan te vangen in december 2022 met als doel om begin juni 2023 de eerste bewoners te kunnen verwelkomen. Fase 2 zal direct na fase 1 opgestart kunnen worden. Het onderliggende idee is dat de bewoners van de huidige huisvestingslocatie eerst naar de appartementen van fase 1 zijn verhuisd.

5.6 Omwoners en fysieke ontsluiting

De afgelopen jaren heeft de migrantenhuisvesting in glastuinbouwgebied Willem Annapolder niet of nauwelijks problemen opgeleverd voor de omgeving. De eerste jaren is de brandweer een aantal keer moeten uitrukken, maar nadat de brandmeldinstallatie intelligenter is ingesteld en de bewoners beter worden ingelicht over hoe zij afbakbroodjes moeten afbakken in de magnetronoven, is deze frequentie tot nagenoeg nul gereduceerd.

Het is de initiatiefnemer er alles aan gelegen om een goede relatie te blijven behouden met de omwoners en er mag zeker geen gevoel van onveiligheid ontstaan.

Seasun kan zich voorstellen dat omwoners van onder andere Eversdijk enigszins bedenkelijk naar dit initiatief zullen kijken, omdat in dit initiatief de hoeveelheid bewoners van de migrantenhuisvesting toeneemt. Waar nodig wil Seasun graag uitleg geven en mogelijke zorgen wegnemen.

PERSBERICHT

Officiële opening bedrijfshuisvestingscomplex Seasun

Op dinsdag 15 maart 2011 wordt het bedrijfshuisvestingscomplex Seasun in de Willem-Annapolder officieel geopend door de Commissaris van de Koningin mevrouw Peijs. In het wooncomplex worden in totaal rond de 110 medewerkers van Seasun gehuisvest.

Het afgelopen half jaar heeft het complex, dat in een vorig leven heeft gediend als seniorencomplex, aan de binnenzijde een metamorfose ondergaan. Aan de buitenzijde zal de lente haar werk binnenkort doen. Het woonproject bestaat uit aparte wooneenheden waarbinnen zoveel mogelijk faciliteiten zijn ondergebracht. Zo heeft elke wooneenheid voor twee werknemers een keuken, een woonruimte, een slaapruimte en een toilet/doucheruimte. Verder beschikt iedere eenheid over een eigen televisie en internetaansluiting. Op het complex wordt een beheerder gehuisvest die als bewoner direct in contact staat met de andere bewoners. Gezamenlijke faciliteiten bestaan onder andere uit een recreatieruimte, waar in overleg met de beheerder activiteiten kunnen worden georganiseerd, en een centrale was/droogruimte. Een beveiligingsdienst houdt toezicht op het wooncomplex. In geval van overlast kunnen de omwonenden bellen naar de beveiligingsdienst. Ook wordt er een vertrouwenspersoon ingesteld. Het project betreft een pilot en wordt door de gemeente Kapelle en Seasun tussentijds gemonitord.

Noot voor de redactie (niet geschikt voor publicatie):

De pers is van harte uitgenodigd om bij de officiële opening aanwezig te zijn. De opening begint om 13.30 uur in de recreatieruimte (Seasun huisvestingscomplex, Kreekweg 3, 4421 RV Kapelle). Voor vragen kunt u contact opnemen met dhr. J. Steenbrink van Seasun via (0113) 34 70 00.

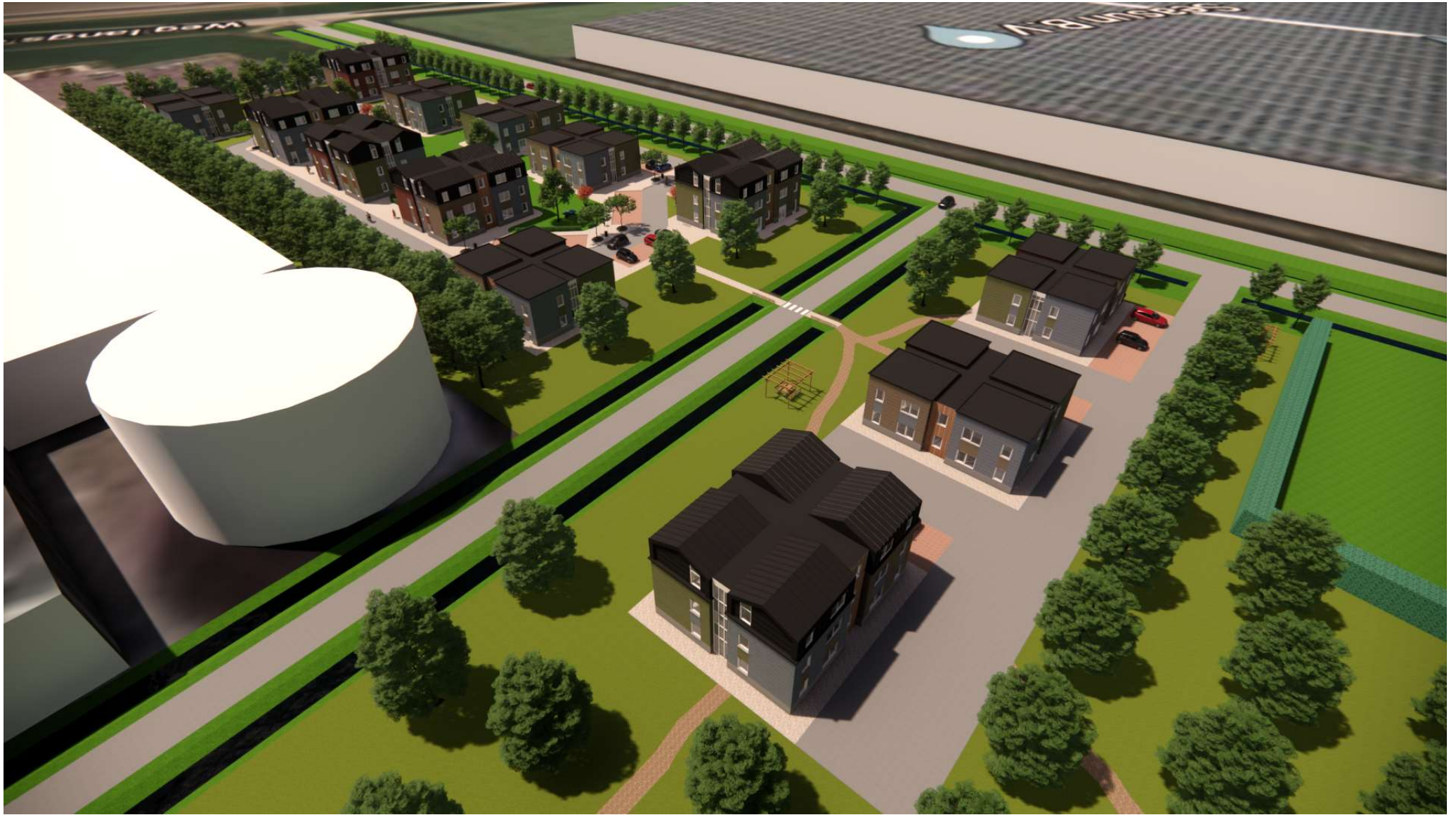
Kapelle, 11 maart 2011

Bijlage 02

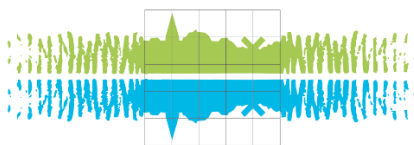

Bijlage 03

Stichting Landschapsbeheer Zeeland

Plan landschappelijke inpassing

Seasun

Vernieuwing migrantenhuisvesting

Datum: 8 februari 2021

Door:

E. Voogd

Stichting Landschapsbeheer Zeeland

Plan landschappelijke inpassing huisvesting arbeidsmigranten van Seasun

Seasun heeft het voornemen de huidige migrantenhuisvesting te vernieuwen. Dit plan betreft de landschappelijke inpassing van deze huisvesting op het terrein van Seasun, waarbij tevens naar de landschappelijke en natuurlijke waarden van het gehele glastuinbouwcomplex wordt gekeken.

Seasun:

A: Kreekweg 2
4421 RV KAPELLE
T: 0113-347000
E: info@seasun.eu
W: www.seasun.info

Stichting Landschapsbeheer Zeeland:

A: Klein Frankrijk 1
4461 ZN GOES
T: 0113-230936
E: info@landschapsbeheerzeeland.nl
W: www.landschapsbeheerzeeland.nl

Landschappelijke inpassing huisvesting arbeidsmigranten

In 2011 is er een woonunit complex geplaatst om arbeidsmigranten die bij Seasun werken te huisvesten. Voordeel van deze huisvesting op eigen terrein is dat onder andere overlast voor de omgeving door toename van woon-werkverkeer daardoor wordt verminderd. De toen geplaatste huisvesting is landschappelijk ingepast door middel van een singel aan de zuidoost zijde, waarbij het trapveldje binnen de landschappelijke inpassing is gehouden, en een groensingel aan de noordoostzijde. Aan de andere twee zijden zijn kortere blokken groen ingeplant, omdat er aan die zijde minder storende invloeden uit de omgeving waren en het complex aan die kant ook de omgeving niet aantastte.

Inmiddels voldoet de in 2011 geopende huisvesting niet meer aan de eisen van deze tijd. Seasun heeft daarom het plan opgevat de oude huisvesting te vervangen door twaalf nieuwe appartementencomplexen. Deze tekst beschrijft de landschappelijke inpassing van de nieuwbouw.

Aanvankelijk was het de bedoeling de nieuwbouw te beperken tot het deel waar de huidige huisvesting staat, waaraan het trapveld zou worden toegevoegd. Omdat de twaalf blokken dan vrij dicht op elkaar komen te staan is er gekozen meer ruimte voor de nieuwbouw beschikbaar te stellen. Het woon- en leefcomfort voor de werknemers die er komen te wonen wordt daardoor sterk verbeterd.

Een nadeel van het vergroten van de oppervlakte voor de nieuwbouw is dat een deel ervan in de in het plantseizoen 2017-2018 geplante collectieboomgaard komt te staan. Dit nadeel weegt niet op tegen het voordeel van een beter wooncomfort. Voor de hoogstamfruitbomen die voor de nieuwbouw moeten wijken is een oplossing gevonden op het eigen terrein van Seasun. Zie hiervoor verderop in dit plan.

Bij de veldopname uitgevoerd in januari 2021 is allereerst gekeken naar wat er van de oude landschappelijke inpassing nog bruikbaar is. De bestaande groensingel aan de zuidoostzijde bestaat uit een struiklaag met daarin enkele laanbomen. De struiken die in dit deel groeien kunnen opgenomen worden in de nieuwe groensingel die wel breder moet worden om de tien meter te halen. Hier en daar is de strook erg smal geworden doordat de buitenste rij is verdwenen. Dat er een pad dwars door de beplanting heen loopt is op zich niet erg, want verder naar het zuiden is een nieuwe veel bredere aanplant, welke deels kan uitgroeien tot bosachtiger struweel. Wel verdient het de aanbeveling het pad netter aan te leggen. Dit kan door middel van stoeptegels of met regelmatig aan te vullen houtsnippers. De bestaande struikbeplanting kan aangevuld worden met inheemse soorten. De bomen die in deze groensingel staan zijn van een slechte tot vrij slechte kwaliteit. Deze kunnen het beste geveld worden.

Het andere deel van de oude landschappelijke inpassing, namelijk het deel aan de noordoostzijde, bestaat uit een struiklaag die ook hier aangevuld moet worden om een breedte van tien meter te bereiken. Van de struiken die er nu staan kan veel gespaard blijven. In dit deel is meer uitval dan in het zuidoostelijke deel. Oorzaken kunnen hiervan zijn de Zwarte els die flink is uitgegroeid. Deze rij elzen was oorspronkelijk als windbreker aangeplant. Ook de knotwilgen in dit vak ontnemen de aanplant veel licht. In het verleden adviseerde Stichting Landschapsbeheer Zeeland (SLZ) regelmatig knotwilgen in Zeeuwse hagen aan te planten, je ziet deze combinatie namelijk ook in het oude heggegebied rond Nisse en op andere locaties. SLZ is hier echter van teruggekomen, omdat beheer van knotbomen in hagen en singels moeilijk is. Het is daarom beter de knotwilgen die hier groeien te rooien. De Zwarte els die er groeit kan teruggezet worden op kniehoogte. De afgezette struiken zullen weer uitgroeien en zo deel uit gaan maken van de nieuwe groensingel.

De beide hierboven genoemde groensingels kunnen aan de zijde waar de nieuwbouw komt worden aangevuld met soorten als Wilde liguster, Gelderse roos en Eénstijlige meidoorn. Dit zijn alle drie fraaie soorten om te zien en vooral liguster en de meidoorn hebben ook een hoge natuurwaarde. In het deel aan de zuidoostzijde kan in het midden van het plantvak ook Hondсроos worden aangeplant. Ook deze soort heeft een hoge natuurwaarde en heeft daarnaast fraaie bloemen en bottels. Nadeel van deze soort is dat hij erg krachtig groeit en flink wat ruimte nodig heeft. Door deze soort in het midden te planten kunnen andere soorten die er voor worden geplant later misschien moeten wijken om de roos de ruimte te geven. In de strook die aan de zijde van de bedrijfsbebouwing wordt aangeplant is het belangrijker te kiezen voor soorten die sterk zijn en een hoge natuurwaarde hebben dan dat ze een hoge landschappelijke waarde hebben. Hier kan prima worden gekozen voor Hazelaar en Boswilg, aangevuld met de eerder genoemd soorten.

Collectieboomgaard

Een collectie boomgaard is een hoogstamboomgaard waar oude rassen in zijn aangeplant, waarvan sommige rassen zeer zeldzaam zijn. Een deel van de aangeplante fruitrassen is nog redelijk goed via de handel te verkrijgen, maar verschillende rassen zijn speciaal opgekweekt uit enthout verzameld op Zeeuwse erven. Behalve bekendere rassen groeien in deze boomgaard de 'Lentse Rode', de 'Piore Madame' en de 'Goesse Marktpeer'. Hierdoor worden oude fruitrassen behouden voor de toekomst. Bij iedere boom is de rasnaam op een bordje aan één van de boompalen bevestigd. Collectieboomgaarden worden over het algemeen op locaties aangeplant waar ze vrij toegankelijk zijn. Tussen de nieuwbouw en de collectieboomgaard hoeft geen nieuwe haag of singel te worden aangeplant. De bomen die in de boomgaard staan zijn nu nog jong, maar als ze groter zijn geworden zijn ze een waardevolle aanvulling op de belevingswaarde van het terrein. De boomgaard is niet alleen een verzameling oude fruitrassen met een hoge natuurwaarde, maar het is ook de bedoeling dat mensen er kunnen wandelen. Op dit moment groeien er drieënzestig hoogstamfruitbomen in deze boomgaard, waarmee het één van de grootste collectieboomgaarden van Zeeland is.

Van de aangeplante bomen zullen er 15 verplant moeten worden om ruimte te maken voor nieuwbouw. De bomen zullen naar een grasveld aan de zuidwestzijde van het glastuinbouwcomplex verhuizen.

Verplanten van de bomen dient goed voorbereid te worden. Mogelijk moeten de bomen al een jaar van tevoren rond gestoken worden om de boom te dwingen een compacte wortelkluit te vormen. Verder hebben de bomen inmiddels zo'n formaat bereikt dat er een graafmachine aan te pas moet komen bij het verplanten. De tijd waarin de bomen verplant kunnen worden is ongeveer vanaf begin december tot eind februari.

De bestaande landschappelijke inpassing van de glastuinbouw.

Als aanvulling op de landschappelijke inpassing van de wooncomplexen voor de arbeidsmigranten is het een mooi moment om ook de bestaande beplanting te versterken waar nodig. Het oudste deel van de aanplant is in het najaar van 2020 bekeken, de rest in januari 2021.

De bestaande beplanting is in fasen in fasen aangeplant. De eerste fase is aangeplant tussen 2000 toen het bedrijf Seasun van Vleuten naar Kapelle werd verplaatst en 2005 toen Stichting Landschapsbeheer Zeeland bij het project betrokken werd. De laatste fase van de bestaande aanplant is aangelegd in het plantseizoen 2017-2018.

Het oudste deel van de aanplant groeit langs de noordrand van het terrein onderlangs de 's-Gravenpolderse Oudedijk ten westen van de Kreekweg en langs beide zijden van de Kreekweg. Samen met het minder oude deel langs het noordoostelijke deel van het glastuinbouwcomplex wordt dit al enkele jaren lang door of gecoördineerd door Stichting Landschapsbeheer Zeeland beheerd. Deze aanplant heeft al een hoge waarde voor broedende en foeragerende vogels. De waarde kan nog meer vergroot worden door geleidelijk aan delen van de buitenste rijen te verwijderen waardoor de tweede rijen meer ruimte krijgen om uit te groeien. Dit echter alleen op plaatsen waar in de tweede rijen soorten staan die hiervoor geschikt zijn. Ook moeten deze soorten de opengevallen ruimte in de buitenste rijen opvullen, om er voor te zorgen dat de totale groensingels minimaal tien meter breed blijven.

De aanplant uit het plantseizoen 2017-2018 doet het plaatselijk zeer goed, maar op andere plaatsen is er flink wat uitval. De uitval is vooral op plaatsen waar de aanplant veel last had van grote droogte of van te veel aan water.

In het bos bij de parkeerplaats zijn enkele kleinere gaten gevallen door droogte. Deze kunnen worden opgevuld met Wilde liguster, Hazelaar en Veldesdoorn. In het oostelijke deel van dit grote vak zijn plassen blijven staan die inmiddels wel opgedroogd zijn, maar waardoor de aanplant niet is aangeslagen. Omdat de kans groot is dat er op dezelfde plaatse weer plassen zullen ontstaan is het aan te raden hier een soort aan te planten die goed tegen vocht kan. Een zeer geschikte soort is de Grauwe wilg.

De nieuwe aanplant langs de oostzijde van de laatst gebouwde kas is slecht aangeslagen. Hier is ongeveer 50% uitval. In het midden van deze strook kunnen soorten worden aangeplant als Hazelaar, Zwarte els, Veldesdoorn en Boswilg. Ook kan wat Sleedoorn worden ingemengd, een soort die wel moeilijk aanslaat, maar als ie is aangeslagen goed groeit. Hetzelfde geldt voor de Hondсроos. In de randen kunnen dan Gelderse roos en Wilde liguster worden aangeplant, met hier en daar Vuilboom.

Knotwilgen

In het vroege voorjaar van 2018 is een rij knotwilgen aangeplant aan de wegzijde van het bos bij de parkeerplaats. Deze rij staat vrij van het er achter aangeplante bos en heeft daardoor de ruimte zicht te ontwikkelen tot een rij mooie knotbomen. Eerst worden de bomen gevormd tot jonge knotbomen. Na verloop van tijd zal er een vast knotritme moeten worden aangehouden. Dit ritme is sterk afhankelijk van de groeisnelheid van de bomen. Wel is het van groot belang een éénmaal gekozen knotritme zo goed mogelijk aan te houden. Teveel wisselingen hierin maakt de bomen gevoeliger voor ziektes als bijvoorbeeld watermerkziekte. Bij goed beheer onder gunstige omstandigheden kunnen knotwilgen een paar honderd jaar oud worden. Het knotritme kan variëren van eens in de drie jaar tot eens in de vijf jaar. De jonge bomen hebben een nu nog vrij lage natuurwaarde, maar als ze ouder worden zal deze sterk toenemen, net als de landschappelijke waarde. Hoe ouder de bomen worden hoe groter de kans op holtes in de stammen waarin bijvoorbeeld steenuilen kunnen gaan broeden.

De nieuwe aanplant rond de te verplaatsen fruitbomen

Hier is de functie van de haag de wind te breken en de invloed van zoutspray te verminderen. Er is gekozen voor soorten die als ze eenmaal zijn aangeslagen tegen een stootje kunnen. Te denken valt aan Veldesdoorn, Gelderse roos, Hazelaar, Wilde liguster, Sleedoorn, Hondсроos en Wegedoorn. De aanplant kan het beste een breedte krijgen van 3 en plaatselijk 4 meter.

De struiken kunnen worden aangeplant in twee rijen op een onderlinge plantafstand van een halve meter in en tussen de rijen. De struiken kunnen later geschoren worden als ze te breed uitgroeien, maar hoe minder vaak er geschoren wordt hoe hoger de natuurwaarde van de haag.

Gras- en kruidenvegetaties

Een groot deel van de grasvelden op het terrein van Seasun wordt verpacht. Ondanks dat ze als intensief hooiland worden beheerd hebben ze toch een veel hogere natuurwaarde dan een standaard gazon. Er groeien meerdere kruiden die tot bloei komen en zo insecten van voedsel voorzien.

De grasstroken die niet verpacht worden hebben gezamenlijk ook nog altijd een flinke oppervlakte. Vooral deze stroken kunnen met goed beheer de natuurwaarde van het terrein flink verhogen. Vanwege de grondsoort en omdat een groot deel van deze stroken schouwstrook is, zal verschrallen weinig zin hebben. Eens in de paar jaar wordt er bagger uit de sloten gespreid waarmee een eventuele verschraling te niet wordt gedaan. Het beheer kan er beter op gericht worden dat er in het gras krachtige kruiden tot bloei komen. De stroken direct tegen de bosschages aan kunnen gefaseerd gemaaid worden. Dit maaien voorkomt dat de struiken zich via wortelopslag en uitzaaien te ver uitbreiden richting de sloot. Door het gefaseerd te doen, dus het ene jaar het ene deel en het andere jaar het andere deel blijft er ook 's winters voldoende schuilgelegenheid over voor egels, insecten en andere dieren. De schouwstrook zelf kan één a tweemaal per jaar gemaaid worden. Hierdoor kunnen algemene wilde kruiden als klaversoorten en ereprijs tot bloei komen waar vooral insecten als wilde bijen en vlinders voordeel aan hebben.

Beschrijving van de natuur- en landschappelijke waarden van enkele soorten

Veldesdoorn (*Acer campestre*)

De Veldesdoorn, ook Spaanse aak genoemd, heeft als nectarleverancier een hoge natuurwaarde voor Wilde bijen en andere insecten. De zaden worden door vogels gegeten. De landschappelijke waarde zit voornamelijk in de meestal gele herfstkleur.

Zwarte els (*Alnus glutinosa*)

De Zwarte els bloeit net wat later dan de Hazelaar en heeft net als de Hazelaar mannelijke katjes die van groot belang zijn voor wilde bijen.

Rode kornoelje (*Cornus sanguinea*)

Rode kornoelje werd tot voor kort veel aangeplant omdat het een soort is die de aanplant snel sluit. In de oude beplanting staat daarom Rode kornoelje. Tegenwoordig is met terughoudender met de aanplant van deze soort, omdat bij slecht beheer er een aanplant vrijwel uitsluiten uit deze soort bestaande overblijft. Verschillende insectensoorten leven op de Rode kornoelje, waardoor deze soort toch een redelijk hoge natuurwaarde heeft. Vooral kevers en vliegensoorten leven op de bloeiwijzen.

Hazelaar (*Corylus avellana*)

Vanwege de vroege bloei zijn de mannelijke katjes van de hazelaar voor wilde bijen van belang. De hazelnoten worden door verschillende diersoorten gegeten, o.a. door de Grote bonte specht. De hazelaar het behalve in het licht ook goed op beschaduwde plaatsen.

Eenstijlige meidoorn (*Crataegus monogyna*)

De Eenstijlige meidoorn heeft een hoge landschappelijke waarde vanwege haar witte bloemen en rode bessen. Ook de natuurwaarde is hoog. Vogels kunnen veilig broeden tussen de bedoornde takken. Veel andere diersoorten zijn eveneens afhankelijk van de meidoorn. Het enige bezwaar van deze soort is dat hij vatbaar is voor bacterievuur. Daarom moet de soort in ene klein percentage tussen andere soorten worden aangeplant en bij voorkeur niet binnen een straal van 500 meter rond professionele boomgaarden.

Wilde liguster (*Ligustrum vulgare*)

De Wilde liguster is zeer waardevol omdat dit één van de weinige (half-) wintergroene inheemse struiken is. Daarnaast hebben de bloemen een hoge natuurwaarde als nectar- en stuifmeelleverancier aan insecten, zoals vliegen, bijen kevers en vlinders. Van nature komt de Wilde liguster in Zeeland voor, hoewel hij algemener is in de duinen en de directe omgeving wordt hij ook veel toegepast in landschappelijke beplantingen in de rest van de provincie.

Vogelkers (*Prunus padus*)

De Vogelkers is vooral opvallend als hij in volle bloei staat. De soort is in 2018 aangeplant in het vak bij de parkeerplaats en hij groeit daar goed. De natuurwaarde van deze soort zit voornamelijk in de bessen die door vogels worden gegeten.

Sleedoorn (*Prunus spinosa*)

De Sleedoorn is een belangrijke broen van stuifmeel en nectar voor o.a. wilde bijensoorten. De bloei van de Sleedoorn volgt op die van de wilgensoorten met ene kleine overlap in bloeitijd.

Wegedoorn (*Rhamnus cathartica*)

De wegedoorn wordt door bijen en zweefvliegen bestoven. Ook de Citroenvlinder leeft op de Wegedoorn.

Vuilboom (*Rhamnus frangula*)

De Vuilboom kan goed groeien op plaatsen waar waterplassen blijven staan. Deze soort is mede vanwege de lange bloei van belang voor o.a. Wilde bijen. Ook de Citroenvlinder leeft op deze soort.

Grauwe wilg (*Salix cinerea*)

De Grauwe wilg kan goed groeien op plaatsen waar waterplassen blijven staan. De mannelijke katjes hebben een hoge waarde voor wilde bijen.

Boswilg (*Salix caprea*)

De boswilg is aan het begin van de lente van belang als stuifmeelleverancier voor o.a. wilde bijen.

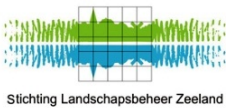
Hondsroos (*Rosa canina*)

De hondsroos heeft een hoge waarde voor wilde bijen en wespensdoorten. Andere soorten, zoals vogelsoorten vinden een veilige nest en rustplaats tussen de gestekelde takken van rozenstruiken. De landschappelijk waarde van rozen zit niet alleen in de fraaie bloemen, maar ook in de bottels.

Beheeradvies

De aangeplante bomen en struiken hebben goede zorg nodig om zich optimaal te kunnen ontwikkelen. Veel eigenaren hebben onvoldoende kennis van het beheer van kleine landschapselementen. Om eigenaren te ondersteunen biedt SLZ aan eigenaren een ervenabonnement aan. Dit abonnement houdt in dat de eigenaar jaarlijks advies krijgt over het beheer, waarbij het ook mogelijk is gebruik te maken van diensten van SLZ bij het uitvoeren van onderhoud. Ook Seasun heeft een ervenabonnement genomen. De groensingels zullen na twee of driemaal dunnen gewoonlijk weinig onderhoud vragen buiten het snoeien van te ver uitgroeierende takken. Hoogstamfruitbomen hebben vooral de eerste tien jaar veel aandacht nodig om een mooie kroon te vormen. Daarna zal nog regelmatig gesnoeid moeten worden. Meestal worden hoogstamfruitbomen eens in de twee jaar gesnoeid. Knotbomen hebben, zoals eerder genoemd, een vast knotritme. Het afkomende takhout kan ter plaatse in takkenrillen worden verwerkt, of worden afgevoerd. Het maken van takkenrillen heeft de voorkeur mits er voldoende ruimte voor is. In takkenrillen broeden en schuilen vogels. Ook andere dieren hebben er hun leefgebied.

SEASUN - LANDSCHAPPELIJKE INPASSING 2021

Stichting Landschapsbeheer Zeeland

LEGENDA

= hoogstamfruitboom

= laanboom

= woonblok

= singel

= straat

= woning

= parkeerplaats

= gazon

= laag plantsoen

= bassin

= gebouw of kas

= bestaand groen

= inboet bosplantsoen

schets 5 februari 2021

